WANDELEN

LANGS TRAGE WEGEN

IN SINT-NIKLAAS

REGIONAAL LANDSCHAP
SCHELDE - DURME

3 WANDELLUSSEN
4,5 KM | 6,5 KM | 9,5 KM

WELKOM IN SINT-NIKLAAS

Vandaag valt het nog moeilijk in te beelden, maar in de vroege 19de eeuw was Sint-Niklaas nog een lieflijk dorpje. In de daaropvolgende decennia verrees in sneltempo een industriële stad. Dat heeft uiteraard een grote impact gehad op de landelijke omgeving. Deze wandelbrochure neemt die ingrijpende **ruimtelijke transformatie** onder de loep.

Ook vandaag verandert er trouwens nog heel wat. Terwijl niemand zich een halve eeuw geleden vragen stelde bij het bouwen in open ruimte, zoeken beleidsmakers tegenwoordig naar duurzamere oplossingen. Aan de hand van concrete voorbeelden ontdek je in deze brochure hoe Stad Sint-Niklaas **verstedelijking en respect voor natuur en landschap** met elkaar probeert te verbinden.

PRAKTISCH

3 wandellussen
Gemakkelijke moeilijkheidsgraad
Allen toegankelijk voor buggy's en rolstoelen
LUS 1 Station Sint-Niklaas - 9,5 km
LUS 2 Sint-Jozefkerk Tereken - 4,5 km
LUS 3 Recreatiedomein De Ster - 6,5 km

Sint-Niklaas ligt in het werkingsgebied van Regionaal Landschap Schelde-Durme. Hier werken diverse partners samen aan een mooi landschap. Ook jij kan meedoen! Info: www.rlsd.be

1 Treurwilgen
2 Bufferbekken
3 Knotwilgen & bolle akkers
4 Haagbeukhaag & beukenhaag
5 Oude spoorwegbedding
6 Clementwijk
7 Lekker Lokaal
8 Monumentaal relict

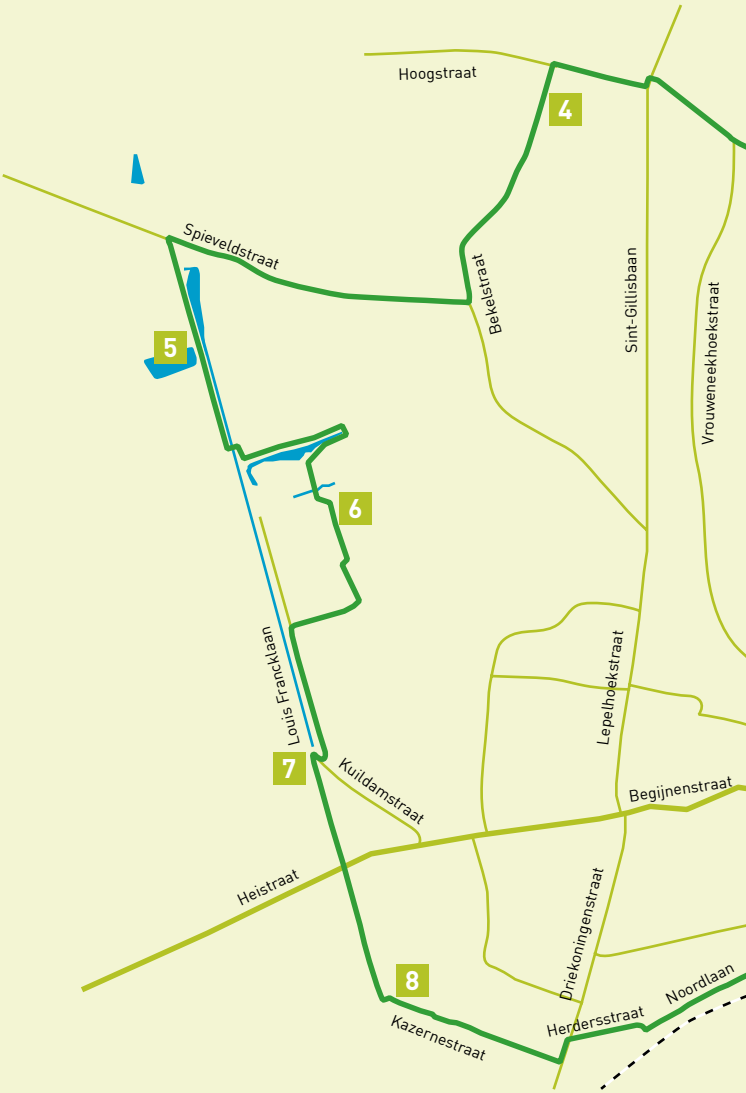

Lus 1 CLEMENTWIJK

De Clementwijk strekt zich uit ten noorden van Sint-Niklaas, aansluitend op het station. In de afgelopen anderhalve eeuw is het oorspronkelijk erg landelijke landschap hier ingrijpend veranderd door de komst van een spoorlijn en nieuwe straten, de oprichting van fabrieken en de aanleg van nieuwe woonwijken.

We starten de wandeling aan de achterzijde van het station van Sint-Niklaas, die uitkomt in de Noordlaan. Volg de Noordlaan rechts langs de sporen tot aan de Slachthuisstraat en sla die links in. Meteen daarna kies je rechts de Kloosterlandstraat.

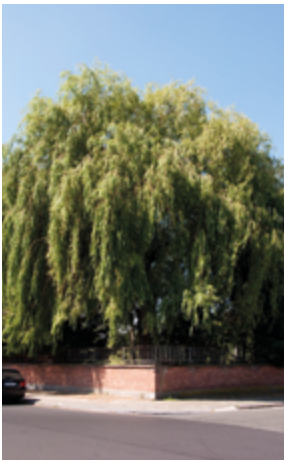

© Jef Janssens - Tereken

1 WAARDEVOLLE OUDJES

Aan je linkerkant passeer je de site van het vroegere slachthuis van Sint-Niklaas. Op de hoeken van de site wachten oude treurwilgen je op. Vroeger hadden bomen vaker **een symbolische en sociale functie**. Om welgesteldheid te etaleren bijvoorbeeld, of om verzamelplekken te markeren, perceelsgrenzen aan te geven of als oriëntatiepunt. Vandaag zijn bomen onder meer op ecologische vlak van groot belang in steden. Ze zuiveren de lucht, vangen regenwater op en zorgen voor verkoeling. Zo helpen ze ons te wapenen tegen de klimaatswijzigingen. Bovendien zorgt hun aanwezigheid ervoor dat mensen zich beter voelen. Want wie geniet er nu niet van een prachtige, oude boom?

© Jef Janssens - Tereken

Aan het eind van de Kloosterlandstraat neem je rechts de Begijnenstraat. Aan het grote kruispunt (opletten geblazen!) kies je de tweede straat links, Vijfstraten, die naar Nieuwkerken voert. Na ongeveer 250 meter, tussen huisnummers 127 en 129, sla je rechts een smal paadje in. Volg dit pad langs de nieuwe woonwijk en steek de Rootputstraat recht over. Neem het kronkelende pad, dat uitkomt op de dijk rond een bufferbekken. Kies hier rechts. Aan het spoorwegpad ga je links. Aan het tweede houten hek op je linkerkant stap je het gebied van het bufferbekken in. Volg de dijk tot je opnieuw op het punt bent gekomen waar je de dijk opkwam.

2 VAN BUFFER TOT BIOTOOP

Tientallen jaren gingen de bewoners van Nieuwkerken en Sint-Gillis-Waas bij hevige regenval gebukt onder water-overlast. Onder meer omdat de ondergrond het regenwater onvoldoende kon absorberen door de bebouwing en verharding. In 2003 verrees de redder in nood: dit bufferbekken! Hij is 7 hectare groot en buffert het water dat in de Klapperbeek samenvloeit. Tegelijk voorkomt deze constructie dat het water te snel stroomafwaarts loopt. Tot slot vormt het bekken, dat onderhouden wordt door vredig grazende schapen, een ideaal biotoop voor vogels, amfibieën en insecten. **Iedereen wint!**

© Nathalie De Saegher - PiXeL

Keer terug naar Vijfstraten via het paadje. Op het eind kies je links. Na ongeveer 125 meter ga je rechts de Iepenstraat in. Je passeert een straat rechts en volgt de nu onverharde Olmenstraat rechtdoor. Wanneer de Olmenstraat een scherpe bocht naar links maakt, ga je rechtdoor de Godsschalkwegel in.

3 BEDRIJVIG WAASLAND

Welkom in een stukje landelijk Sint-Niklaas! **Zie je die twee alleenstaande knotwilgen?** Dit soort wilgen vind je hier overal terug omdat akkers en weilanden vroeger bewust omzoomd werden met bomenrijen, knotbomenrijen en houtkanten. Ze leverden brandhout, ambachtshout en hout om kleine werktuigen te maken zoals schoppen en spades. Maar die werkwijzen verouderden en deze bomen en houtkanten geraakten verwaarloosd. Sindsdien verdwijnen ze stelselmatig uit het landschap, met hier en daar een restant zoals deze alleenstaande knotbomen. En dat is zonde, want ze hebben een grote landschappelijke, natuurlijke en erfgoedkundige waarde.

Merk je dat de percelen langs de Godsschalkwegel glooien? Deze welvingen zijn restanten van de ooit zo befaamde bolle

akkers van het Land van Waas! Omdat het Waasland van nature vochtig is, moesten landbouwers manieren bedenken om het teveel aan water weg te werken. Grachten graven volstond niet. In de late middeleeuwen brachten ze voedselrijke grond naar het midden van de akker, waardoor die gemiddeld 1,4 meter hoger kwam te liggen dan de randen. Die speciale bolle vorm onderhouden vereiste specifieke ploeg- of spittechnieken. Al die ijver trok in de 17de en 18de eeuw zelfs de aandacht van buitenlandse agronomen, die deze methoden uitvoerig beschreven in allerlei wetenschappelijke werken! Na de Tweede Wereldoorlog verdwenen de bolle akkers uit het landschap, onder meer door het gebruik van zwaardere tractoren en grote mechanische ploegen.

Volg de Godsschalkwegel tot aan de Olmenstraat. Op het eind van de Olmenstraat sla je linksaf, de Godsschalkstraat in. Volg de Godsschalkstraat tot wanneer die overgaat in de Vrouweneekhoekstraat.

WIST JE DAT...

... de Vrouweneekhoek genoemd zou zijn naar een eik waar een O.L.V.-beeldje in hing? Nu tref je hier een stenen kapel. Ooit vormden veldkapelletjes belangrijke plekjes in het landschap: ter verpozing bij een verre voettocht, als oriëntatiepunt, als oord van troost bij een gebedje, of zelfs als favoriet afspraakplekje voor geliefden... Vandaag zijn zulke kappelletjes een bedreigde soort geworden door een gebrek aan onderhoud of ingrijpende wegenwerken.

Oude kaarten tonen aan dat er omstreeks 1560 al hoeves stonden in het gehucht Vrouweneekhoek. Vanaf de **Tweede Wereldoorlog viel dit landelijke stukje Sint-Niklaas net als in vele andere delen van Vlaanderen ten prooi aan lintbebouwing.** Door de sterke demografische groei, weinig regels rond ruimtelijke ordening en de typische baksteen in de maag bij vele Vlamingen, rezen overal woonhuizen als paddenstoelen uit de grond. Ook Sint-Niklaas werd stelselmatig volgebouwd rond straten en steenwegen. Toch zie je hier en daar nog de restanten van de oorspronkelijke landelijke bewoning: kleine boerderijtjes met een meidoorn- of ligusterhaag rondom het erf en fruit- en notenbomen in de tuin. Door de lintbebouwing moeten we vaak kleinere landwegen inslaan om te genieten van het landschap en de natuur.

Aan het eind van de Vrouweneekhoekstraat steek je de Sint-Gillisbaan/Vrouw Mariastraat schuin over naar de Hoogstraat. Na ongeveer 300 meter sla je links de Bekelstraat in.

© Magda De Rudder - Flash

4 EEN HAAGBEUK IS GEEN BEUKENHAAG

Verwarrend! Vooraan in de Bekelstraat zie je dicht bij elkaar een haagbeukhaag (een haag uit haagbeuk), een beukenhaag (een haag uit beuk), een uitgegroeide beuk en een uitgegroeide haagbeuk. Weinig mensen kennen het verschil en weten dat een haagbeukhaag meer voordelen heeft dan een beukenhaag. Zo draagt haagbeuk in de lente frisse groene blaadjes op het moment dat de beuk er nog volledig dor uitziet. Haagbeuk is ook minder vatbaar voor de wolluis. En een haagbeukhaag gaat mooier op in het landschap.

Aan de volgende splitsing kies je rechts de Spieveldstraat. Die kruist het druk gebruikte wandel- en fietspad tussen Sint-Niklaas en De Klinge. Ga dit pad links op.

5 STOMEN EN BESCHERMEN

Vanaf 1870 dreunde hier een stoomtrein voorbij die Mechelen en Terneuzen met elkaar verbond. Een opsteker voor de economische ontwikkeling van het Waasland! In 1952 viel het doek en kreeg de spoorwegbedding tussen Sint-Niklaas en De Klinge een andere bestemming: een 11 kilometer lang fiets- en wandelpad! Wist je dat je hier een uitzonderlijke variatie aan plantensoorten kan spotten? **Deze spoorwegberm is dan ook beschermd landschap.** Je ontdekt er onder meer echt duizendguldenkruid, buntgras, zandblauwtje, kamgras, handjesgras en zelfs relicten van de klavervreter. Mooi toch hoe de aanleg van een spoorweg in het industriële tijdperk nu kansen creëert voor veilig fietsverkeer en de verspreiding van zeldzame soorten!

Na ongeveer 750 meter kom je aan een nieuwe verkaveling. Verlaat het spoorwegpad aan de linkerzijde en volg het wandelpad tot aan een smal brugje. Steek het over en draai rechts. Volg het pad langs het basketbalterrein. Wanneer je een verharde wandel- en fietsweg kruist, ga je rechtdoor, door het park. Ook bij de volgende kruising kies je rechtdoor. Wanneer je terug op een baan voor autoverkeer komt, sla je rechts af.

© Nathalie De Saegher - PiXeL

6 CLEMENTWIJK

Welkom in de splinternieuwe Clementwijk, waar **duurzaamheid, groen en integratie in het omliggende landschap** centraal staan! In deze verkeersluwe wijk worden uitsluitend compacte en energiezuinige woningen gebouwd. Fietsers en voetgangers krijgen voorrang en parkeren gebeurt op welgekozen plaatsen: onder de gebouwen en aan de rand van de wijk. Kleine landschapselementen zoals grachten, poelen en knotbomen verbinden de wijk met het omliggende landschap. De open groene ruimte wordt als hooiland beheerd zodat wilde bloemen de kans krijgen om de bloeien. Een festijn voor insecten zoals wilde bijen en vlinders! Daar bovenop tref je hier zelfs een hoogstamboomgaard met oude fruitrassen uit de streek. Nog vernieuwender is dat de nieuwe wijk het oorspronkelijke patroon van de percelen, grachten en bolle akkers als basis heeft gebruikt. Bij vroegere verkavelingen zouden die meteen onder een dikke laag aangevoerde aarde zijn verdwenen!

Volg de Louis Francklaan tot aan het spoorwegpad. Hier wandel je weer over het spoorwegpad Mechelen-Terneuzen.

7 LEKKER LOKAAL

Ooit lag de eeuwenoude hoeve 's Hondshof middenin het openruimtegebied, nu vind je ze aan de stadsrand, vlakbij nieuwe woonwijken. Veel mensen wandelen 's zomers graag naar de hoeve. Logisch, want wie kan nu weerstaan aan huisbereide rijstpap, chocomousse en vlaaien of verse aardappelen? **Wie rechtstreeks bij de boer koopt, doet iedereen een plezier:** de boer, het milieu én zichzelf. Want de boer krijgt een eerlijke

prijs en vergroot zijn afzetmarkt, jij bent er zeker van dat je kwaliteitsvol voedsel aankoopt en de transportkilometers gaan fors omlaag, net als de hoeveelheid verpakkingsafval. Om al die redenen zetten Stad Sint-Niklaas en Regionaal Landschap Schelde-Durme samen de schouders onder de gratis brochure 'Lekker Lokaal'. Vraag ernaar bij de dienst Toerisme.

Blijf het spoorwegpad Mechelen-Terneuzen volgen na de kruising met de Heistraat. Bij de kruising met de Kazernestraat verlaat je het pad aan de linkerkant. Laat het parkje links liggen en stap door de overblijfselen van een oud poortgebouw.

8 MONUMENTAAL RELICT

Het landelijke noorden van Sint-Niklaas moest niet alleen plaatsmaken voor een spoorlijn en nieuwe woonwijken, maar ook voor fabriekssites. Deze poort herinnert aan het vermaarde metaalconstructiebedrijf Nobels-Peelman. Dat werd gesticht in 1853 en groeide uit tot één van de meest toonaangevende metaalconstructiebedrijven in België. Zo werkte Nobels-Peelman mee aan de bouw van **het Atomium** en aan **het viaduct van Vilvoorde**! Toen alle activiteiten in de jaren 1980 werden stopgezet, begon de zoektocht naar een nieuwe invulling van de oude gebouwen en de vrijgekomen ruimte. Ontdek jij in het speeltuintje de verwijzing naar het vroegere gebruik van de site?

Volg de Kazernestraat tot op het einde. Let onderweg op de uniforme arbeidershuisjes, die hoorden bij de fabriekssite, maar ook bij de kazerne, die het opleidingscentrum was van de Luftwaffe tussen de Tweede Wereldoorlog en 1958. Aan het einde sla je linksaf in de Driekoningenstraat en iets verderop rechtsaf in de Herderstraat. Als je op de Noordlaan uitkomt, ga je links. Volg de treinsporen totdat je het beginpunt van de wandeling hebt bereikt.

© Nathalie De Saegher - PiXeL

1 Sint-Jozefkerk Tereken
2 Begraafplaats Tereken
3 Kapel Onze-Lieve-Vrouw van Halle
4 Puitvoetbos
5 Reynaertpark
6 Forum en Villa Da Vinci

Lus 2 TEREKEN

Ooit was de wijk Tereken een gehucht in open landbouwgebied. Door de spectaculaire bevolkingsgroei in de 19de eeuw breidde de stad Sint-Niklaas uit en smolt uiteindelijk samen met Tereken. Het open landbouwgebied werd helemaal verstedelijkt. Als je echter goed kijkt, zie je hier en daar nog sporen van het vroegere landelijke landschap. Bovendien grenst de wijk aan een prachtig bewaard gebleven openruimtegebied, het Puitvoetbos. Deze ideale speel- en kampeerruimte ontwikkelt zich tot een groene long voor jong en oud.

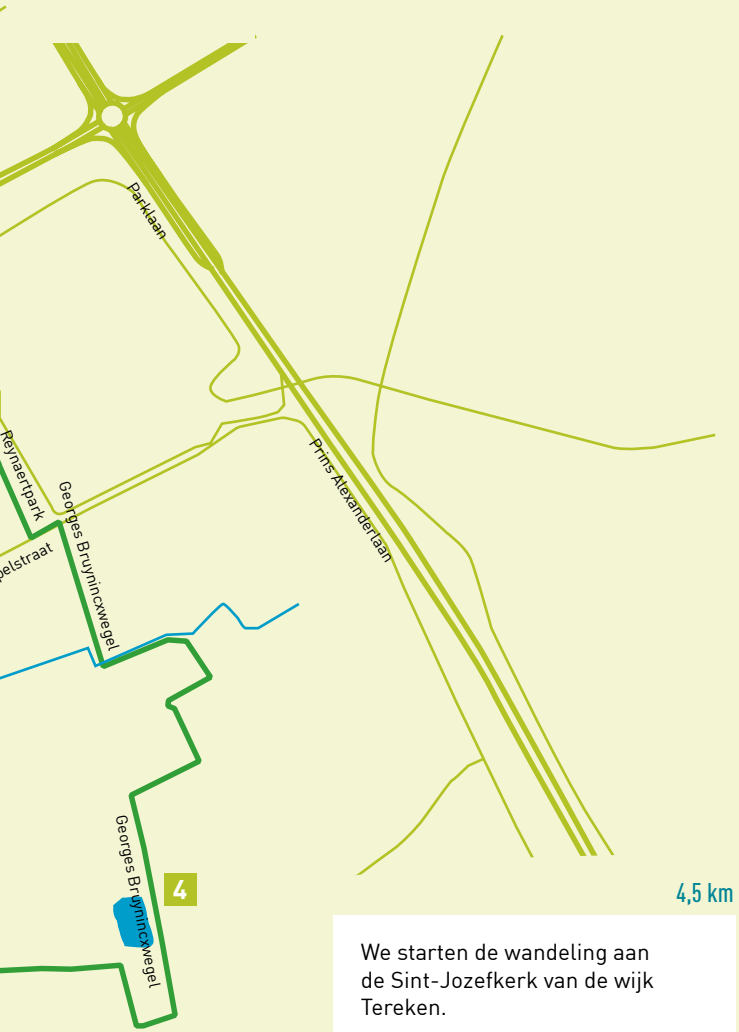

4,5 km

We starten de wandeling aan de Sint-Jozefkerk van de wijk Tereken.

1 BLIKVANGER

De neogotische Sint-Jozefkerk dateert uit de 19de eeuw en werd opgericht om tegemoet te komen aan de spectaculaire bevolkingsgroei van Sint-Niklaas. Haar toren domineert ook vandaag nog de skyline van Sint-Niklaas.

© Filip De Smet - PiXeL

WIST JE DAT...

... vleermuizen uitstekende behoeders zijn van ons historisch erfgoed? Vleermuizen leven vaak in kerkzolders, waar ze onder meer boktorren en andere hout aantastende insecten opeten. Een mooi voorbeeld van hoe natuur en erfgoed samen kunnen gaan!

© Vilda - Rollin Verlinde

2 LEVEN NA DE DOOD

Maak zeker een ommetje naar de achterkant van de kerk. Hier vind je monumentale, maar ook kleine, verfijnde graven van lokale kunstenaars, stichters en vooraanstaande leden van diverse kunst- en cultuurverenigingen. Lang voor het recente pesticidenverbod koos het stadsbestuur hier voor een beheer zonder chemische bestrijdingsmiddelen. **Sindsdien mogen paden vergrassen en werd hooilandbeheer ingevoerd:** door slechts eenmaal per jaar te maaien en het maaisel af te voeren, krijgt een weelde aan plantjes de kans om te ontkiemen. Ook door doelgerichte aanplantingen is het aantal planten- en diersoorten hier spectaculair gestegen. De bijenkolonie doet het eveneens opperbest. Al in hun eerste werkjaar (2011) leverde hun arbeid 40 kg honing op!

© Filip De Smet - PiXeL

© Nora De Decker - Flash

Keer terug naar de Sint-Jozefkerk en volg met de kerk in je rug de straat Tereken naar rechts. Steek enkele honderden meters verderop de drukke Koningin Astrid-laan of N70 over. Volg Tereken verder tot aan de splitsing, waar je een witte kapel aan de linkerkant opmerkt. Sla aan de overkant van de kapel de Puitvoetwegel in.

3 OPVOLGING

De naam Tereken ('Ter-eiken') zou afkomstig zijn van een Mariabeeldje dat vroeger aan een eik hing. Mogelijk is de Mariakapel langs de steenweg van Sint-Niklaas naar Dendermonde de opvolger van de kapelboom. Ze werd al in de 16de eeuw vermeld! Sinds het eind van de 17de eeuw vertrekt hier in het eerste weekend van september een driedaagse bedevaart naar Halle, de Hallebegankenis. De witte Mariakapel staat daarom ook bekend als O.L.V. van Halle. **Tot de bouw van de Sint-Jozefkerk was dit het gebedshuis van de wijk Tereken.** Niet verwonderlijk dat de kleine kapel te krap werd voor de groeiende bevolking!

Draai je na enkele honderden meters in de Puitvoetwegel zeker eens om en geniet van het prachtige uitzicht over enkele markante torens van Sint-Niklaas. **Hier vergeet je meteen dat je zo dicht bij het stadscentrum bent.**

De Puitvoetwegel brengt je naar het Bos Puitvoet, een belangrijke groene long in Sint-Niklaas en dé uitvalsbasis voor talrijke jeugdverenigingen. Eens je in het bos bent aangekomen, kies je meteen het pad aan je rechterzijde. Je volgt dit pad langs de rand van het bos. Zo kom je op een brede dreef uit, de Georges Bruynincxwegel. Sla links af op deze dreef.

© Filip De Smet - PiXeL

4 WOUD IN WORDING

Vroeger bestond het Puitvoetbos uit speelbossen van de plaatselijke jeugdbeweging, maar ook uit veel kleine, afzonderlijke bossen van verschillende eigenaars. Het stadsbestuur wil het Puitvoetbos transformeren tot **een groot, publiek toegankelijk bos**. Daarom kocht het de afgelopen jaren gronden aan en plantte het nieuwe bossen, waaronder een geboortebos. Tegelijk wil Stad Sint-Niklaas dit bos **ecologisch opwaarderen**, onder meer met nieuwe poelen. Langs de Georges Bruyincxwegel zal je hier en daar al een poel ontdekken. Sommige zijn voormalige visvijvers, andere zijn vroegere hoekputten, het laagst gelegen punt van een weide waar het vee kon drinken. Vroeger trof je veel van dergelijke hoekputten aan in het Wase landschap. Regionaal Landschap Schelde-Durme zet zich in voor het herstel van poelen, omdat die de populaties van amfibieën als kikkers en vaak bedreigde salamanders bevorderen. Poelen zijn ook de thuis van specifieke oever- en waterplanten. De vele insecten die er leven, trekken dan weer vogels aan. Wat een wonderlijke minibiotopen!

Volg de Georges Bruyincxwegel tot je rechts een jong bos opmerkt. Neem het wegeltje in het jonge bos, over een boomstammenbrugje. Volg het pad naar links op het eind van het bos. Wanneer je op een breder pad uitkomt, ga je rechtdoor, over het brugje. In het volgende nieuwe stukje bos ga je naar rechts. Je volgt het pad met zijn bochten naar links, totdat je opnieuw op de Georges Bruyincxwegel uitkomt. Daar sla je rechtsaf. Wandel de Georges Bruyincxwegel uit tot aan de Kapelstraat. Die draai je links in en meteen daarna rechts, in het Reynaertpark.

5 GRAAG TRAAG

Hier in het Reynaertpark kan je talrijke korte, trage wegen ontdekken. Verrassend, want **waren trage wegen niet iets typisch voor het platteland? Neen dus!** Ook in een stedelijke omgeving bieden deze wegjes voor niet-gemotoriseerd verkeer een veilige en kortere route naar werk, school of

buurtwinkel. Door doodlopende straatjes in woonwijken te verbinden bijvoorbeeld, of doorsteekjes te voorzien van de ene drukbezochte straat naar een achterliggende straat. Soms bieden ze zelfs een doorgang door gebouwen heen. Zeer handig! Ook in steden krijgen dergelijke wegjes steeds meer aandacht. Wist je dat de Provincie Oost-Vlaanderen, Regionaal Landschap Schelde-Durme en gemeenten en steden zoals Sint-Niklaas zich samen inzetten voor het herwaarderen van deze wegjes?

© Aurèle Martens - Flash

Volg deze straat tot na de bocht naar rechts en sla rechts de William Griffithsstraat in. Deze straat gaat aan de linkerkant over in een wegeltje. Je wandelt in dit padje en kiest bij de splitsingen twee keer rechtsaf. Vervolgens ga je rechtdoor en steek je het pleintje over, naar het Stanislaw Maczekpark. Volg het Stanislas Maczekpark mee naar links totdat je opnieuw op Tereken uitkomt. Merk langs je rechterzijde de mooie rij knotbomen op! Met wat geluk spot je een bijzondere bewoner, zoals een steenuiltje. In Tereken ga je naar rechts en kan je terugkeren naar het startpunt, de Sint-Jozefkerk.

6 GROENE WEDSTRIJD

Je kan het vanop straat niet zo goed zien, maar achter de schoolomheiningen gaat heel wat moois schuil. Leerlingen van Forum Da Vinci en Villa Da Vinci wonnen in 2014 een wedstrijd van de Stad Sint-Niklaas rond 'groene speelplaatsen'. Ter ondersteuning stond Regionaal Landschap Schelde-Durme paraat om de ideeën te verfijnen én concreet uit te voeren. Daarbij schoot ook de Provincie Oost-Vlaanderen ter hulp met gratis plantgoed. Resultaat: **heerlijke speelheuvels, een herstelde poel, een buitenklasje, een amfitheater, moestuin en bloemenweide.** Het stadsbestuur maakte al meermaals budget vrij voor projecten als deze. Belangrijk, want speelnatuur brengt jongeren dagelijks in contact met natuur, werkt ontspannend en maakt de stad weerbaarder tegen wateroverlast.

© Ann Sels - RLSD

1 Recreatiedomein De Ster
2 Ontzagwekkende zomereik
3 Naaldbomenbos
4 Merkwaardige plataan
5 Het Tassijnskruis
6 De galg van Haasdonk
7 Barbierbeekvallei
8 Heikapel

Lus 3 DE STER

Het Recreatiedomein De Ster bevindt zich in het oosten van de stad. In De Ster kan je een frisse duik nemen of water- en andere sporten beoefenen. Kinderen leven zich er uit in de speeltuin, de kinderboerderij en op de trampolines. Ook over dit specifieke landschap valt heel wat te vertellen!

We starten de wandeling aan het Recreatiedomein De Ster, ingang Vossekotstraat. In de Brokkelingenstraat is ruime parkeergelegenheid voor fietsen en wagens.

1 WOELIG WATER

Vanaf de 18de eeuw maakten zanderige akkers rond het gehucht Sterreken geleidelijk aan plaats voor aangeplant bos. Aan de vooravond van WOII nam het Belgische leger dit bos in beslag en maakte er een **militair vliegveld** van. Tijdens de oorlog werd het vliegplein streng bewaakt door de Duitse 'Luftwaffe'. Na de Tweede Wereldoorlog behield het zijn militaire karakter met de oprichting van een **magazijn en munitiedepot**. Al kwam er ook een opening voor een andere bestemming: particulieren mochten er voortaan hun **buitenverblijf** bouwen. Bij de aanleg van de E17 werd bijna anderhalf miljoen kubieke meter grond uitgegraven uit het domein om de verkeerswissel Temse-Sint-Niklaas te bouwen. Voor de overgebleven put werd een nieuwe bestemming gevonden: een **roei-, zeil- en zwemvijver** voor alle Sint-Niklazenaars! In juni 1973 opende het stedelijke Recreatiedomein De Ster zijn deuren. Hele generaties uit Sint-Niklaas, maar ook uit het hele Waasland, Klein-Brabant en de regio Antwerpen spenderen er sindsdien zalige zomerdagen. Het beheer en de exploitatie van het recreatieoord is sinds 2015 in handen van de Provincie Oost-Vlaanderen.

Begeef je naar de kruising van de Brokkelingenstraat en de Vossekotstraat, de officiële ingang van de Recreatiedomein De Ster.

2 GEVARIEERD MENU

Op de hoek van de Brokkelingenstraat en de Vossekotstraat staat een **prachtige zomereik** jou op te wachten. Dit is een inheemse soort, wat betekent dat er meer diersoorten op huizen dan op bijvoorbeeld een uitheemse Amerikaanse eik. Onderzoekers telden het aantal insecten en mijten eens na en wat bleek? Onze 'eigen' zomereik telde er meer dan 400, de

© Filip De Smet - PiXel

Amerikaanse eik zo'n... tiental. Insectenetende dieren zoals **vogels, egels en vleermuizen** zijn dan ook erg dankbaar als er inheemse bomen, struiken en kruiden worden aangeplant, ook in verstedelijkt gebied.

In de Vossekotstraat wandel je links richting de N70. Stap aan de bushalte 'Domein' rechts de smalle wegel in. Wanneer je terug op een autoweg komt, ga je schuin rechtdoor. Op de T-splitsing kies je de Pastoor Copstraat rechts.

© Aurèle Martens - Flash

3 VAN NAALD TOT LOOF

De meeste bossen in dit gebied bestaan uit naaldbomen en dat is niet zo interessant voor de natuur. Zo laten naaldbossen weinig ruimte en licht door voor andere planten en dieren. Neerslag blijft dan weer aan hun naalden kleven of verdampt op een laag dorre naalden. Door het toenemende risico op droge en warme zomers moeten we nadenken over **hoe onze bossen zoveel mogelijk regenwater kunnen opnemen.** Een van de maatregelen is om oude naaldbossen geleidelijk aan te vervangen door gemengde loofbossen met inheemse soorten. Ook dit is een interessante landschappelijke transformatie!

WIST JE DAT...

... talrijke rhododendrons hier in de lente de aandacht opeisen? Deze soort komt oorspronkelijk uit China en werd in de 17de eeuw voor het eerst naar onze streken gebracht. Sindsdien worden ze omwille van hun grote variatie in maten en kleuren naarstig in tuinen en kasteelparken aangeplant. Op plaatsen waar de nadruk minder op esthetiek en meer op natuur ligt, zoals hier, worden rhododendrons best vervangen door een andere soort die de ondergroei niet domineert en natuurlijke bosplantjes toelaat. Bovendien zijn rhododendrons gastheer voor schimmelziektes die ook inheemse soorten zoals eik en beuk aantasten.

Sla de Jagersdreef rechts in en wandel tot aan de Tassijnslaan.

© Nathalie De Saegher - PiXeL

4 BOOMKATHEDRAAL

Op de hoek van de Tassijnslaan en de Jagersdreef staat **een merkwaardige plataan**. Langzaam maar zeker wint hij de strijd tegen het metalen bordje dat op hem is bevestigd. Veteraanbomen zoals deze zijn stokoud, hebben holten en een krimpende kroon. Maar afschrijven moeten we ze nog lang niet! Ze transformeren immers naar een nieuw evenwicht. Gelukkig beseffen we tegenwoordig steeds vaker dat we deze boomkathedralen en hun bijzondere vormen moeten koesteren. Ze hebben niet alleen een grote historische, maar ook landschappelijke en ecologische waarde.

© Annyta Vonck - Flash

5 KRUISEN DOOR DE EEUWEN HEEN

Op de andere hoek tref je het monument ter ere van Jan Baptist Tassyns. Hij was voorzitter van het kanton Haasdonk aan het woelige einde van de 18de eeuw. In 1798 kwam de bevolking uit de Zuidelijke Nederlanden in opstand tegen de Franse bezetter. Tijdens deze Boerenkrijg werd kantonvoorzitter Tassyns in de bossen tussen Haasdonk, Sint-Niklaas en Temse gefusilleerd. Honderd jaar later, in 1898, kreeg hij hier een herdenkingsmonument. Het zogenaamde Tassijnskruis doet denken aan een ongelukskruis. Op plekken waar vroeger onheil gebeurde, plaatsten mensen een kruis ter nagedachtenis in het landschap. Zo vind je soms stenen kruisen op de plaats aan een rivier waar ooit iemand verdronk. **De kruisen dienden niet enkel als herinnering, maar ook ter oriëntatie in het landschap.** Vandaag leeft deze gewoonte verder, in het plaatsen van houten kruisen of het leggen van bloemen op de plek waar iemand het leven liet in het verkeer.

Draai links de Tassijnslaan in en kies 500 meter verder rechts de Sint-Jacobsdreef. Na ongeveer 150 meter, ter hoogte van het blauwe paaltje 'zuurstofleiding', sla je links de rode beukendreef in.

WIST JE DAT...

... beuken met rode bladeren vanaf de 18de eeuw een erg populair statussymbool waren in West-Europa? Iedere landgoedeigenaar of bezitter van een grote, landschappelijke tuin plantte één of meer rode beuken. Hoe komen deze bomen aan hun kleur, want beuken zijn normaal toch groen? De rode kleur in bladeren wordt veroorzaakt door de kleurstof anthocyaan, die ontluikende bladeren tegen sterke zonbestraling beschermt. Worden de bladeren groter, dan neemt de productie van anthocyaan af. Tenzij de kweker tussenkomt ... Rode beuken zijn dus eigenlijk gewone beuken, maar met een afwijking.

Na het kruispunt van de rode beukendreef met de eikendreef volg je rechtdoor het pad met flauwe bochten. Heb je de poel gezien? (zie p.16) Passeer deze poel langs rechts en volg de dreef. Aan de splitsing hou je rechts aan en blijf je de weg volgen met al zijn flauwe bochten naar rechts. Bij de kruispunten ga je telkens rechtdoor, totdat je opnieuw in de gekasseide Sint-Jacobsdreef staat. Stap links naar de Vossekotstraat.

© Raes Georges - Flash

© Koninklijke Bibliotheek van België

6 EEN GEWAARSCHUWD MENS...

Deze plek kon je tot 200 jaar geleden best mijden ... Hier stond immers **de galg van Haasdonk**! Het opknopen zelf gebeurde niet hier, maar in het stads- of dorpscentrum, zodat iedereen kon toekijken. Omdat ophanging aan de galg uitermate eerloos was, werden geestelijken, edellieden en vrouwen zelden opgehangen. Na de executie werd het dode lichaam naar een galgenveld, zoals dit er een was, vervoerd en daar opgehangen. De geëxecuteerden bleven hangen totdat het lichaam was verweerd door wind en regen of weggevreten door raven, wolven of honden. Expositiegalgen als deze stonden doorgaans aan de rand van een rechtsgebied en hadden een sterke symbolische betekenis. De galg van Haasdonk bevond zich dus niet toevallig op de grens met Sint-Niklaas en Temse, langs een belangrijke weg. Voorbijgangers zagen de ontbonden lichamen hangen en waren meteen gewaarschuwd zich aan de regels te houden ...

Sla de Vossekotstraat links in. Vlak voor het rond punt stap je rechts de Heikantwegel in. Volg de wegel tot aan de Jef De Pauwstraat.

© Annyta Vonck - Flash

7 BOLLE BARBIERBEEK

In zuidelijke richting heb je zicht op bolle akkers omgeven door (knot)bomenrijen, waarover we je meer vertelden in de wandeling Clementwijk (p.4). In tegenstelling tot de klassieke bolle akkers, die op een vlak terrein volledig door menselijk ingrijpen zijn opgehoogd, wordt bij deze bolle akkers de welving voor een stuk bepaald door de **natuurlijke helling** van het terrein. We kijken hier immers naar de vallei van de kronkelende Barbierbeek. Neem even de tijd om te genieten van dit prachtige uitzicht!

© Luc Meert

WIST JE DAT...

... de Provincie Oost-Vlaanderen in deze vallei investeert in een fijnmazig netwerk van landschapselementen zoals waterlopen, waterrijke gebieden, bomenrijen, bosjes, dreven en houtkanten? Dat deed ze ook in andere valleien via het project 'Gestroomlijnd Landschap'. Daarmee wil de Provincie de versnipperde stukjes natuur met elkaar verbinden. Tegelijk maakt het project het landschap zo klimaatbestendiger.

Steek de Jef De Pauwstraat over. Neem schuin rechts het vervolg van de Heikantwegel. Het bordje 'verboden toegang' slaat op het bos, niet op de publiek toegankelijke wegel. Wanneer je uitkomt in de Beeldstraat, ga je links.

© Annyta Vonck - Flash

8 GODIN FREYA

Even verderop kan je rusten op de stenen bankjes bij de Heikapel. Zoals bij vele kapelletjes staan ook hier lindes. De hartvormige bladeren van de linde hebben bijgedragen aan haar symbolische betekenis: **de boom der liefde**. Onder een heerlijk ruikende, bloeiende lindeboom vonden minnaars vaak een liefdesnestje. De Germanen wijdden de linde aan Freya, godin van de vruchtbaarheid en liefde. Tijdens de kerstening werd de vruchtbare Freya vervangen door de deugdzame Maria. Naar analogie met Freya werden daarom lindes aangeplant nabij kapellen ter ere van Maria. Tegenwoordig wordt vaker nagedacht over manieren om godsplekken ook aantrekkelijk te maken voor niet-gelovigen die rust willen opzoeken.

Volg de Beeldstraat tot op het eind en sla rechts af in de Lange Rekstraat. Na ongeveer 400 meter kom je aan de tweede, andere ingang van Recreatiedomein De Ster. Eens voorbij de ingang volg je het hoofdpad tot aan het meer. Verkies je een korte weg tot aan het startpunt van de wandeling, volg dan het meer langs de linkerkant. Maak je je wandeling graag wat langer? Kies dan rechts en wandel langs het meer terug naar de ingang van het Recreatiedomein aan de Vossekotstraat.

Wil je het domein liever niet in? Dan kan je terugwandelen naar het startpunt via de Lange Rekstraat. Aan het eind van de straat ga je rechts, de Heidebaan op. Aan de grote rotonde ga je rechts de Vossekotstraat in. Na ongeveer 500 meter ben je terug bij de ingang van het Recreatiedomein.

WIST JE DAT...

... de toegang tot het domein gratis is van oktober tot de paasvakantie? In het zomerseizoen, van de paasvakantie tot eind september, is de toegang betalend. Het voorleggen van een identiteitskaart is vereist om het Recreatiedomein te kunnen betreden.

MEER WETEN?

Stad Sint-Niklaas
www.sint-niklaas.be/vrije-tijd/toerisme
www.sint-niklaas.be/leefomgeving/groen-en-natuur

Regionaal Landschap Schelde-Durme
www.rlsd.be

Informatie
Toerisme Sint-Niklaas
Regionaal Landschap Schelde-Durme
Stadsarchief Sint-Niklaas
Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas

Copywriting
Het Teksthuis, www.teksthuis.be

Eindredactie
Lies Vervaet, Eliza Romeijn-Peeters en
Eva Galle (Regionaal Landschap Schelde-Durme)
Geert De Bock (Toerisme Sint-Niklaas)

Foto's
Fotoclub Flash: Nora De Decker, Magda De Rudder,
Aurèle Martens, Georges Raes, Annyta Vonck
Fotoclub PiXeL: Nathalie De Saegher, Filip De Smet
Fotoclub Tereken: Jef Janssens

Cover
Vooraan: Aurèle Martens – Flash
Achteraan: Jef Janssens – Tereken

Ontwerp
Toast Confituur, wwww.toastconfituur.be,
naar een ontwerp van Karakters

Kaarten
Toast Confituur, wwww.toastconfituur.be

Wettelijk depot
D/2018/12835/7

Druk
Op 100 % gerecycleerd papier
Buroform, www.buroform.be

V.U.
Annemie Charlier, schepen voor toerisme,
Stadhuis, Grote Markt 1, Sint-Niklaas

DIT IS EEN REALISATIE VAN

stad Sint-Niklaas

toerisme Sint-Niklaas

REGIONAAL LANDSCHAP SCHELDE - DURME

provincie Oost-Vlaanderen

Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas

FOTOCLUB PIXEL

Fotoclub Flash Nieuwkerken-W

FOTOCLUB TEREKEN SINT-NIKLAAS